

RÖGBI

szabálymagyarozat játékosoknak

(lektorálatlan nyersfordítás)

Írta: Derek Robinson, 1996

Fordította és aktualizálta: Vida-Szücs Lajos, 1998. július
Minden jog fenntartva!

Ismételten aktualizálta: Vida-Szücs Lajos, 2005. március

1998. júniusában egy dél-amerikai útról hazafelé a londoni átszálláskor maradt egy egész nap szabadidőm, melyet azzal töltöttem el, hogy a belvárosban sétálgattam. A Picadilli Circus környékén akadtam egy hatalmas könyvesbolt-ra, melynek alagsora kb. rögbipálya méretű volt. Persze tisztes méretű rögbi irodalom részell. Itt akadtam rá erre a könyvre, melybe beleolvastam rögtön tudtam - ez az igazi. Ez kell a rögbi-szabályokkal ismerkedőknek. A lelkesedés odáig tartott, hogy az RFU engedély megszerzése után hamarosan elkészült az első fordítás is, melyet akkor a kluboknak kiosztottunk többszorosítottásra. Azóta ezek valószínűleg elvesztek. Szerintem a könyv hasznossága nem csökkent azóta sem. A szabályok néhány helyen módosultak, de ezen némi korrigálás segít, s ismét itt áll a vélhetően sokak számára hasznos segédanyag, mely szigorúan másolandó. Kereskedelmi célú terjesztés csak engedéllyel! VSZL

RÖGBI

Szabálymagyarozat játékosoknak

Derek Robinson 1932-ben született, miután letöltötte katonai szolgálatát a légierőnél (többnyire földalatti kommunikációs helyiségekben klausztrófiától gyötörve) állami ösztöndíjjal Cambridge-be ment és történelmet tanult. Úgy volt, hogy újságíró lesz, de a pénzügyi helyzet könyörtelennek bizonyult, ezért a hirdetési területre került - 5 év Londonban, 6 New Yorkban, ezalatt számos területen dolgozott a bulldozerektől a whiskyn át az olajtársaságokig, és mindezt a Wall Street Journal című lap égisze alatt. 1967-ben befejezte ezt az egészszet és egy évig Portugáliában élt, majd visszatért a Csatorna szigeteken keresztül Angliába, ahol jelenleg is lakik amerikai feleségével. Nyolc regényt írt, ezek közül a legjobban ismert a „Héja osztag” (Goshawk Squadron) ill. „Egy darab sütemény” (Piece of Cake), valamint könyvek a squash-ról és a rögbiről, valamint egy rendkívül népszerű útmutató a nyugat angliai nyelvjárásról, melynek címe: Kerek pincér sérója (Kerek Waiter's Peak Bristle). A rögbi Football Union (RFU) team írótagja volt az egyszerűsített angol nyelven megírt szabály-könyv megalkotásakor, melyet az International Rugby Board számára készítettek. Időnként rádió és TV műsorokban is szerepel.

TARTALOMJEGYZÉK

ELŐSZÓ: Ed Morrison	2
BEVEZETÉS	3
1. Les nyitott játékban	4
A két fajta les: labda mögöttünk és előttünk	
2. Les nélkül a nyitott játékban	5
Saját csapat megmozdulása révén megszűnő leshelyzet, ugyanez ellenfél által. A 10 méteres lesszabály. Vétlen les.	
3. Szerelés	8
Meghatározás. Célja. Sorrend. Célvitel szerelten.	
4. Játékos labdával a földön	10
Labdán fekvés vagy ráesés a labdára vagy annak közelében.	
5. Valaki számárságot követett el: 1. Rész	10
Előre dobás és ejtés. Blokkolás. Szándékos előreejtés vagy dobás. Visszacatlakozás. Labda fejelése.	
6. Valaki számárságot követett el: 2. Rész	12
Ellenjáték - Feltartás. Sportszerűtlen játék. Megismélt szabálytalanságok. Veszélyes játék. Sporthoz méltatlan viselkedés.	
7. Tolongás	19
Célja. Kié a bedobás joga? Tolongás nyitott toli után és csomagot követően. Az első sor. A bedobó alagút. Második és hátsó sorok. Hol legyen? A bedobás. Sarkazás. Lábfelemelés. Labda hátra vitele.	
8. Nyitott tolongás és csomag	25
Meghatározása. Lesszabály. Nyitott tolongást és csomagot követő toli. Kupac.	
9. A "ritkán ismert" szabályok	28
Gyors nyitott toli vagy csomagot követő helyzetek lesszabályai. Példák.	
10. Az oldalvonal és a bedobás	29
Meghatározások. A bedobás és terület előnyhöz jutás összefoglalása. Gyors bedobás.	
11. A bedobósor	32
Leírása. Lesszabály a bedobásban résztvevőknek és az azon kívülieknek. A bedobósor hossza. Mikor kezdődik és mikor van vége. Hol van a bedobó és a 9-es helye. Leválás. Dúródás és feltartás. Csak külső kézzel tilos. Rátámaszkodással ugrás. A bedobás blokkolása. Rövid bedobás. Hosszú bedobás. Büntetések. Partjelzők.	
12. Pontszerzés	38
Cél. A labda letétele: három mód. Cél betolással. Cél lendület által. Szerelten célvitel. Büntetécél. Jutalom rúgás. Időhúzás. Pontszerzés büntető kapura rúgásával. Droprúgással. Rúgott labda elkapása. Csendes letámadás.	
13. Rúgások	42
A középkezdés. A 22 méteres droprúgás. Büntetőrúgás. Gyorsan elvégzett rúgások. Büntetőrúgás a célterületen. Droprúgás. Szabadrúgás mark fogásból (Mark!). Szabálytalanságot követő szabadrúgás.	
14. A célterület	46
Leírása. 22 méteres droprúgás. 5 méteres tolongás. Célterületen elkövetett számárságok. Büntetés: rúgás a játéktérről.	
15. Előny szabály	48
Meghatározások. 5 kivétel. Értéke.	
16. Laza befejezés	49
Mi lehet a játékosokon. Meddig tart a mérkőzés. Belépés és kilépés a játéktérről. Hány játékos? Játékvezetőt érintő labda. Sérüléskori ápolási idő, stb. Vértó játékosok és átmeneti vagy végleges cserék. A nyílt játék, jutalom és élvezet. A harmadik félidő.	
MELLÉKLETEK	52
19 év alattiakra vonatkozó módosítások. Hetes rögbire vonatkozó módosítások.	
INDEX	53

Előszó

Sokan azt hiszik, hogy a hozzám hasonló játékvezetők, akik elég szerencsések ahhoz, hogy benne legyenek a nemzetközi panelben, mást sem csinálnak csak egzotikus országokban nagy meccseket vezetnek. Bár így lenne!

Azt azonban nem lehet letagadni, hogy valóban sokat látunk a világból. Eleddig 19 nemzetközi mérkőzést volt szerencsém vezetni és a rögbi révén számos országba eljutottam Ausztriától Argentínáig, Olaszországtól az Egyesült Államokig, valamint Franciaországtól Dél-Afrikáig, ahol az a megtiszteltetés ért, hogy én vezethettem az 1995-ös Világbajnokság döntőjét.

Mindezek mellett azonban rengeteg lehetőségem van arra, hogy az alacsonyabb szinteken is játékot vezessek, iskolások, 21 év alatti fiúk, diák és junior klubok részére, illetve hát természetesen bajnoki és kupameccseket is vezetek.

Mindezek során egy kiemelkedően említésre méltó dolgot tudok megemlíteni - egy állandó tényezőt.

Az a csapat amelynek tagjai nem értik a játék szabályait, igen nagy problémával küzd. Aki nyerni akar, annak tudnia kell, hogy mit szabad és mit nem. Igaz ez a Világbajnokság döntőjén résztvevőkre, de ugyanígy igaz egy harmadik osztályú bulimeccsre is.

Ebben a könyvben nagyon sok játékos számos kérdésre megtalálható a válasz.

Ami különösen tetszik benne, az a bölcsessége és fantáziadúsága. Ízekre szedi a szabálykönyvet és nemcsak arra ad választ, hogy mik az egyes szabályok, hanem azt is elmondja, hogy miért van rájuk szükség és milyen hatással vannak a játékra magára. Rendkívül felhasználóbarát megközelítés. Hetven kiváló rajzzal, ez aztán tényleg az a könyv, amit nekem találtak ki. Remélem Önöknek is tetszeni fog.

Ed Morrison

BEVEZETÉS

Abban, hogy hogyan játszunk rögbit, nincs több titok, mint abban, hogy hogyan tegyük azt kosárlabdával, teniszsel vagy az egyszerű pókerral. A szabálykönyv mindenkinek rendelkezésére áll, hogy olvassga. Az hogy hogyan nyerhetünk, már egy kicsit fogósabb kérdés, de hogy hogyan játszunk, az egyszerű.

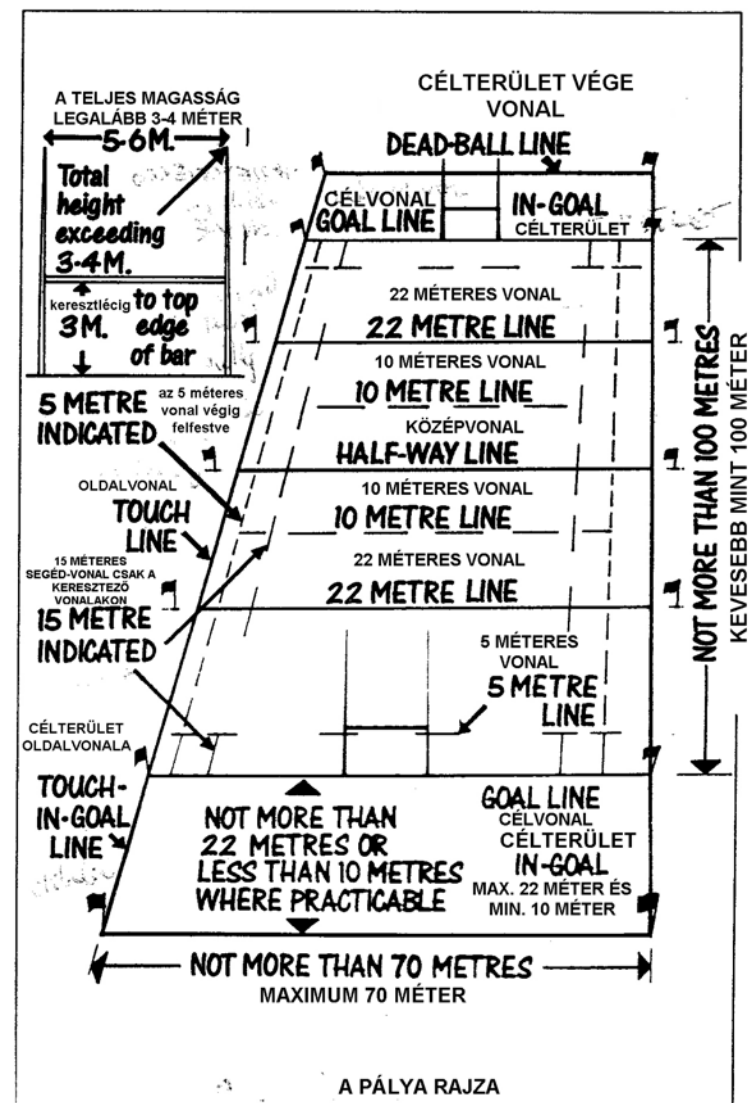
Mindezek felett egyértelműen nyilvánvaló, hogy egy játékosnak először meg kell tanulnia, hogy hogyan játssza a játékot, mielőtt elkezdene azon gondolkodni, hogy hogyan nyerjen. Az a kártyajátékos, aki nem tudja a hatvanhatban, hogy az ász vagy az alsó fontosabb számára, nemigen fogja élvezni a játékot.

Mindezek ellenére mégis tény, hogy játékosok tízezrei nincsenek tökéletesen tisztában a játék szabályaival. S ami még rosszabb, ezek a játékosok már fel is adták a reményt, hogy valaha is ismerjék a szabályokat. Amikor kezdték a játékot, nem lettek megfelelően megtanítva, most meg már nem is akarnak igazán ezzel foglalkozni.

Mindennek a kimenetele, az eredménye az, hogy játékosok tízezrei messze képességeik, lehetőségeik alatt játszanak. Oka, hogy egyszerűen nem értik meg teljesen, nem tudják, hogy mi az ami engedélyezett, mi az ami tiltott, soha nincsenek tisztában azzal, hogy a lehetőségeket kihasználják száz-százalékgig, és szándékaik híján nem is fogják soha. Ehhez semmi köze nincs a játékosok fizikai erőnlétének, tudásának vagy képességeinek. Teljesen mindegy, hogy egy játékos egy első osztályú klubban játszik, vagy a helyi kocsmájának, falusi kocsmá csapatának a tagja. A kérdés az, hogy ért-e egy szabálypontot, vagy nem. Ha nem, a helyzet az, hogy hátrányos helyzetben van azon ellenfelével szemben, aki tisztában van a szabályokkal, még hogyha az kevesebb erőnléttel is bír, kevesebb játéktapasztalata van, vagy kevesebb tehetséggel megáldott a játékban. Ez azt hiszem mindenki számára nyilvánvaló lehet.

Azt gondolhatnánk, hogy a tudatlanságnak egy fajtája létezik csak. Az élet azonban nem ilyen egyszerű, a rögbiiben szólhatunk aktív tudatlanságról, passzív tudatlanságról és rövidlátás okozta tudatlanságról.

Nézzük például a lesszabályt. Az a játékos, aki nincs tudatában, hogy lesre került, játékvezetői megtorlás veszélyének teszi ki magát, s azt kockáztatja, hogy büntetést ítélnék a csapata ellen. A másik szempont az, hogy ha nem tudja bizonyosan, hogy lesen van vagy nincs lesen, ez korlátozza a cselekvő képességében is. Ez az egész említett jelenség az **aktív tudatlanságnak** a következménye és hát pontosan ez az, amit az ellenfelek látni szeretnének.

Plan of the playing area.

A dolog még ennél is rosszabb. Tegyük fel, hogy büntetést ítélték ellene lesen való játékkért. Még ekkor sem tudja pontosan, hogy mi rosszat követett el. Csak annyit lát, hogy az ellenfél pontszerzési lehetőséget kapott és mindez az ő hibája. Ennek az eredménye, hogy a jövőben visszahúzódik, attól tartva, hogy ismét elköveti ezt a hibát - egy olyan hibát, amit maga sem tud, hogy pontosan micsoda.

Manapság, amikor a rugó játékosok a pálya szinte bármely szegletéből képesek pontot szerezni büntetőrúgásból, egyetlen csapat sem engedheti meg magának, hogy ilyen leírhatatlan, megmagyarázhatatlan hibát kövessenek el. Aztán itt van az a másik jelenség, amikor a játékos nem tudja kihasználni az összes rendelkezésre álló lehetőségeket, mert nem érti pontosan, hogy mit engedélyez, mit tesz lehetővé számára a szabálykönyv. Legtöbbször ehhez a játékezőtől semmi köze. A játékezőt egyszerűen csak alkalmazza a szabályokat, amelyek előírják, hogy mit tehet, vagy mi tilos egy játékos számára. Számos olyan szabálypont létezik, amely arról szól, hogy mit tehet egy játékos, hogyha akar. Ha nem használják ki ezt a lehetőséget, attól a játékező még nem roppan össze; de egy jó lehetőség elúszott. Ezt a hatást nevezzük **passzív tudatlanságnak** - a szabadság adta lehetőségek nem ismerésének, annak a szabadságának, amelyet a szabálykönyv ad számunkra.

Kiváló példa erre az előnyszabály. Az a játékos, aki nem ismeri ennek működését, nincs felkészülve arra, hogy kihasználja az ellenfelei hibáit a saját javára fordítva azokat. A hiba, amit ilyenkor elkövetünk, nem az, hogy nem ismerjük, vagy megsértjük a szabályokat, hanem az, hogy nem használjuk ki a maximumot, ami benne rejlik.

Utoljára említünk az a játékezőt, aki rengeteg fél-információt, félígazságot csipegetett össze, általában olyan játékosoktól, akik már tizenöt éve abbahagyták. Ezt nevezzük a **rövidlátás okozta tudatlanságnak**.

Jó példa erre az a hit, hogy mindig tilos a földön fekvő játékosnak a labdát leadni. Mikor ez megtörténik az ellenfél már üvölt is "passz a földről, spori". Mikor a játékezőtől erről nem ves tudomást a kiabáló játékos úgy érzi, mint akinek tört forgattak meg szívében. Elvesztéi lelkesedését. Rövidlátás okozta elképzelési lehet hogy nem szabályellenesek, de mindenképpen mérsékelik játékezőjüket. (Akinek esetleg kétségei vannak a földről való passzolással, nézzen bele a 3. fejezetbe. Látni fogunk bizonyos eseteket, amikor ez nem tiltott.)

Az a tény, hogy rengeteg játékos úgy fejezi be hosszú játékos karrierjét, hogy nem is értette igazán pontosan, hogy mit csinál, ez elképesztő. De mégis igaz. Nincs a világon még egy sport, ahol ilyen gyengék lennének a játékosok a játék szabályait illetően. Ez annak ellenére igaz, hogy a rögbi szabályai egyáltalán nem bonyolultabbak, mint a többi játéké. Valójában a rögbi egy rendkívül egyszerű elképzelésen alapul; azon az elképzelésen, hogy **minden játékosnak a lehető legtöbb lehetősége kell legyen ahhoz, hogy megszerezze a labdát és hogy hozzásegítse csapatát az azzal való pontszerzéshez**.

Ez a meghatározás egyértelműen **kizár bármilyen zavaró hatást azon játékos részéről, akinél nincs labda**. Azonban lehetővé teszi mindenki számára, hogy arra koncentráljon, akinél a labda van. Még azt is jelenti, hogy tetszőleges számú játékos foghatja meg, rúghatja vagy passzolhatja a labdát egymás után, így biztosítva a játék folyamatosságát.

Amikor tudatosan bennünk a játék néhány alapelve, a szabályok teljesen egyértelművé válnak. A rögbi gyors mozgást és folyamatosságot jelent a lehető legkevesebb leállással, tehát a szabályok e miatt vannak olyan dolgok ellen, mind pl. a **labdára ráfekvés**, vagy **szerezéskor annak lepasszolásának megakadályozása**. A célkitűzés: építő jellegű megközelítés - **legyen a játék folyamatos, legyen a labda mozgásban, és mindenkinek legyen lehetősége arra, hogy bekapcsolódjon a játékba**. Ez az oka annak, hogy pl. egyértelmű tiltó szabályok vannak az olyan ellenjátékező megtorlására, mint pl. feltartás, vagy veszélyes játék.

A tolongások és bedobások mögötti filozófia is egyszerű: a játék gyors és tiszta újraindítása, amikor az valami oknál fogva megállt.

A **lesszabály célja a csapatok többé-kevésbé egybetartása**. Együtt a szabályos labdát szerzett csapatoknak bizonyos teret is szorgalmat annak megjátszására.

Egy játékos akkor van leesen, amikor egy labdás játékezőtársa, vagy a labdát utoljára megjátszó játékezőtársa előtt helyezkedik el, ezen helyzetben játékon kívül is válik. Ilyen egyszerű az egész. Lesszabály nélkül a játék olyan zűrtört és zavaros lenne, mint a napóleoni csapatok Moszkvából visszavonulása, szinte követhetetlené válna a játékosok mozgása. A les révén érjük el, hogy kialakul a mindenki egyértelmű stílus, a mindenkinek mindent szabad helyett.

Ha már egyszer elfogadtuk a lesszabály elvét, nem nagy nehézséget okoz az előre dobott labda tiltásának megértése. Ha előre dobjuk a labdát, aki azt elkapja nagy valószínűséggel előttünk tartózkodik. Továbbá, ha nem szabad előre dobunk a labdát, nyilvánvaló az előre ejtés tiltása is, éppen ezért bünteti a szabálykönyv az előre ejtést.

Ezek a szabályok egyszerűek és hasznosak. Ha megszüntetnénk a lesszabályt, engednénk az előre passzt, az előre ejtést, az eredmény nem valószínű, hogy egy jobb rögbi lenne. Amit kapnánk az valami petyhüdt kézilabdához hasonlítana.

Teljesen nyilvánvaló a pontszerzésre, rúgásra és a célterületre (ahol a pontszerzés történik) vonatkozó szabályok szükségessége. Utoljára pedig itt áll az **előnyszabály**, amely az adu az összes többi felett. Ennek funkciója egyszerűen az, hogy lehetővé teszi a játékezőtől számára, hogy biztosítsa a játék folyamatosságát, amikor valamelyik csapat szabálytalanságot követ el, de a másik képes ebből előnyt kovácsolni. Az előnyszabályba belefoglalódik a rögbi lényegének 99 %-a.

Igazán jó rögbi csak akkor játszható, ha a játékosok ismerik a szabályokat és megpróbálják azokat becsületesen be is tartani. A **szabályok** véletlen megsértése enyhé balesetnek minősíthető; **szándékos áthágások a játék lényegének meggyalázási kísérleteként fogható fel**. Ez utóbbi minden gyerekes megnyilvánulása csalásnak nevezhető, hosszú távon az elkövető játékos tulajdonképpen saját magával szemben csal. Szabályokból maguk a játékosok húznak hasznot, az ő feladatuk azok betartása.

Éppen ezért áll fenn az a helyzet, hogy harminc játékosra elegendő mindössze egyetlen játékezőt. Ha mindenki alkalmazza a szabályokat és nem igyekszik azokat meggyalázni, egyetlen játékezőtől bőségesen elegendő.

Minél jobban ismerjük a szabályokat, annál jobban fogjuk élvezni a játékot. Ha képesek erre a franciák, az olaszok, a lengyelek, a japánok, a románok, a portugálok, a fidsziék, és az isten tudja még kicsodák, miért ne tudnánk mi is. A rögbi játékban semmi titokzatos nincs, de mielőtt azon kezdenénk el gondolkozni, hogyan nyerjünk meg egy mérkőzést, először teljesen tisztában kell lennünk azzal, hogy igazából mi is ez. A győzelem csak ezután következik.

1. fejezet Les nyitott játékban

Nincs toli, nyitott toli, csomag vagy bedobás

Egy kutatási szakértő mostanában megjelent jelentésében a következő áll: "Sokkal több játékos kapott idegösszeroppanást a lesszabály megértésének kísérlete közben, mint ahányat házimacsák rugdostak halálra" ez az angol humor egy sajnálatos helyzetet tükröz, mivel a lesszabály alapvetően egy egyszerű dolog. Nyitott játékban akkor van valaki leesen, amikor egy labdát birtokló vagy azt utoljára megjátszó saját játékező előtt tartózkodik. (Az előtt itt azt jelenti, hogy az ellenfél célterület vége vonalához közelebb). Amíg a leshelyzet meg nem szűnik, addig a játékos nem avatkozhat bele a játékba.

Ez sokkal többet jelent annál, hogy nem érhet hozzá a labdához, vagy a labdát birtokló ellenfélhez. Ez még azt is jelentheti, hogy amikor leesen vagy, mert egy játékezőtársad mögötted előre rúgta a labdát, még a labda felé való mozgás is tiltott számokra. Indulj meg hátrafelé, vagy oldalra, ha úgy akarod, de soha sem előre a labda felé, vagy az ellenfeled irányába, aki a labda megjátszására vár. Lehet az ötven méterre előtted is. Ilyen az élet. Addig egy lépést sem tehetsz felé, amíg meg nem szűnik a les, amelybe kerültél. Semmit sem tehetsz a játék folyásának befolyásolására azon kívül, hogy mély lélegzetet veszel. Átmenetileg fel vagy függesztve a játékból.

Sőt mi több, ha leesen vagy és ahhoz a ponthoz közel tartózkods, ahová a labda le fog esni, azonnal el kell kezdened menekülni, míg legalább tíz méterre nem kerülsz onnan. Erről később majd többet.

De azért lazítsunk egy kicsit. Semmi szégyen, undorító vagy tragikus dolog nem történt amiatt, hogy lesre kerültél. A játék egy bizonyos részében mindenki leesen tartózkodik. A baj akkor kezdődik, hogyha megpróbálsz a játékba avatkozni mielőtt a les állapotod megszűnt volna.

A két fajta les

Labda a játékos mögött

Először is, ahogy abban már megegyeztünk, azért keletkezik les, mert csapatársad a labdával - egy olyan csapatársad, aki

éppen leadta a labdát vagy elejtette - mögötted tartózkodik. Tehát a lényeg két pontba foglalható, utoljára érintette és még mindig mögötted van. Leesen vagy, de bárhová mehetsz feltéve, ha nem tartasz fel, vagy zavarsz ellenfelet. Emellett természetesen nem játszhatod meg a labdát, nem kaphatod el, ha az feléd száll. Például, ha egy mögötted álló csapatársad az irányodba ejti el a labdát, jobban teszed, ha hagyod azt tovább mozogni, különben a játékezőtől fújni fog ellened. Ez még akkor is igaz, ha egy ellenfél felkapja ezt, te nem támadhatod az ellenfelet. Még mindig leesen vagy és játékon kívüli, amíg a les meg nem szűnik.

Tehát a játékezőtől annak ellenére, hogy leshelyzetben vagy, nem fog fújni, amíg meg nem próbálsz játékba avatkozni. Ha a labda mögötted van, még az is igaz, hogy nem köteleseged egyhelyben megállni, tehát mozoghatsz bármely irányban.

A. Les, amikor a labda előtt tartózkodik. A játékos akkor van leesen, amikor egy labdát birtokló társa előtt tartózkodik. Ebben a helyzetben a leesen álló játékos szabadon mozoghat bármely irányba, feltéve ha nem zavarja a játékot ellenfél feltartásával, vagy zavarásával. A cikcakk vonallal bekeretezett játékosok leesen vannak.

B. Les, amikor a labda mögött tartózkodunk. Játékos akkor is lesen van, amikor a mögötte álló csapattársa úgy megrúgta a labdát, hogy az elébe került, ebben a helyzetben a lesen álló játékos nem mozoghat a labda irányába előre. Egyhelyben kell maradnia, vagy hátrafele mozognia, amíg meg nem szűnik a les. Cikkakkos vonallal bekeretezték a lesen álló játékosok.

Labda a játékos előtt

A második eset az, amikor les keletkezik, mert egy mögöttes levő csapattársad megrúgta a labdát és az elébed került. Ez az a helyzet, amiről az előzőekben már beszéltünk, ahol nem indulhatsz meg a labda felé, vagy azon ellenfeled felé, aki a labda megjátszására vár. Ez még akkor is igaz, hogyha meg sem próbálják elkapni, hagyják a labdát lepattanni, a lesen álló játékos nem indulhat meg előre.

A rúgás természetesen lehet hatalmas. A legközelebbi ellenfél felpályával arrébb is tartózkodhat. A helyzet ugyanez. Bárki aki lesen van, amikor egy csapattárs megbikázta a labdát a feje felett előre, az **maradjon egyhelyben (vagy induljon meg hátrafele)** amíg a leshelyzete meg nem szűnt. Ha csak egy lépést is tesz előre, a játékvezető fújhat ellene.

Mire jó a les?

Addig nemigen tudjuk felfogni a lesszabály okát, lényegét, amíg nem láttuk azt a rendetlenséget, ami nélküle bekövetkezhetne. Ha a játékosok bárhol állhatnak a pályán függetlenül attól, hogy hol folyik éppen a játék, akkor bizonyosan néhányan közülük az ellenfelük célvonalá környékén állomásoznának, arra várva, hogy valaki majd odarúgja nekik a labdát. Játékosok a pályán szétszórva csatanognának és mindkét csapat egyfolytában csak rugdosna előre abban a reményben, hogy találjanak üres játékos, aki könnyen célt visz. A

rögbi kosárlabda jelleget vagy még rosszabb, foci jelleget mutatna.

A **lesszabály nem bénítja meg a játékosokat; egyszerűen csak kicsit játékon kívül helyezi őket** (lesre), amíg meg nem szűnik a leshelyzetük, és a megfelelő helyre vissza nem csatlakoztak a csapatukban. Az **Offside franciául is hors-jeu - játékon kívüliség**. Ez mindent megmagyaráz.

Az előbbieket igazolják a legtöbb leshelyzetet. Mi a helyzet azonban azzal a felállással, amikor egy lesen álló játékos egy lépést sem tehet előre mindössze amiatt, mert egy mögötte álló játékos társa előre rúgta a feje felett a labdát? A rugó lehet, hogy az egyik 22-esen van, az elkapó pedig a másikon. Ez igen nagy távolság. Mi a probléma azzal, hogyha egy lesen álló játékos pár lépést csökkent ezen a távolságon?

Menjünk vissza az idővel egy pár évet. A csapatok (különösen Ausztráliában) kidolgoztak egy eljárást az ellenfél támadásának megfojtására. A hátvéd a labdát magasán és hosszan előre rúgja. Miközben a labda a levegőben van, a csapattársai sprintelnek előre utána. Szabályok szerint lesen voltak, de az akkori állás szerint nem voltak kötelesek mozdulatlanul maradni, az elkapót tíz méterre megközelíthették. Az elkapó ellenfél játékos megszerezte a labdát, felnézett és ellenfél játékosok tömegét látta pályán maga előtt oly közel, hogy még lehetőséget is érezhette. Ebből a helyzetből a támadási, kibontakozási lehetőség szinte nulla volt. Mit tehetett más, visszaküldte oda a labdát, ahonnan az érkezett és hát persze az ő csapattársai is elkezdtek azt üldözni. Így ment ez a végtelenségig. Asztalitenisz a levegőben, nem pedig rögbi. A szabályalkotók ezért változtattak. Azt mondták: előre rúgjátok a labdát? Remek. Csak azok a játékosaitok mehetnek utána, akik nincsenek lesen. Többiek játékon kívül vannak addig, amíg meg nem szűnik leshelyzetük.

Labda előtt lenni nem feltétlenül jelent leshelyzetet

Akkor van egy játékos lesen, ha egy labdát birtokló vagy azt utoljára megjátszó csapattársa előtt tartózkodik. (Nyitott játékra vonatkozik, emlékszünk ugye?) Ez azt jelenti, ha az ellenfelednél van a labda, jelentősen előtte lehetsz - közelebb az ő célterületéhez - és mégsem vagy lesen. Néha ez helytelennek tűnik. Tegyük fel, hogy a pirosak játszanak a kékkel ellen. A pirosak támadása megakad, a kékkel eljönnek a labdával, passzolnak és futnak, haladnak előre. Egy piros támadó (volt támadó) üldözi őket. Ő természetesen a labda előtt van; ami a kékkel célvonalához közelebbi helyzetet jelent. Kék játékosok elejtenek egy passzt. A piros játékos érkezik és felkapja. A tömeg felüvölt. Les! **De nincs igazuk**. Ki játszotta meg utoljára a labdát? Az ellenfele. És ez az ami számít.

Olvasói levelek

T.D. Leatherhead-ből írja: Ne mondja nekem, hogy a játékvezetők a lesszabályt olyan szigorúan alkalmazzák, ahogy az le van írva. Arról a helyzetről beszélek, amikor egy játékos előre rúgja a labdát a társai feje felett és Ön azt mondta, hogy ekkor azok nem mozdulhatnak. Azt mondta, hogy meg kell állniuk.

D.R. Vagy nem szabad előre mozogniuk.

T.D. És, ha az egyikük egy fél lépést tesz előre, lefújja a játékvezető? Nem hiszem. Emellett kb. még 14-en vannak lesen, a játékvezető nem tudja mindet ellenőrizni, ugye?

D.R. Meg lenne lepve, ha tudná, hogy mennyi mindent lát a játékvezető. Ennek ellenére Ön mond valamit. De emlékezzen arra, hogy előnyszabályt is lehet alkalmazni. Ami számít az az, hogy az előre mozduló játékos milyen mértékben befolyásolja a játékot. Pl. ha ő a jobb oldali oldalon tartózkodik, miközben az ellenfele a bal oldalánál támad, a játékvezető nem valószínű, hogy sokat fog vele foglalkozni és hagyja, hogy örömködjön magában.

* * *

R.S.J. Northampton-ből írja a következőket: A nyitott játékban a lesszabály megváltoztatása nem nagyon működik. Még mindig azt látjuk, hogy a hátvédek az egyik 22-ről a másik 22-essel rugdoszák a labdákat, abban a reményben, hogy a másik elejti. Ez meglehetősen unalmas.

D.R. Ezt ne nekem mondja, mondja nekik. A szabálykönyven egyetlen olyan pont sincs, ami arra kényszeríti a csapatokat, hogy jobb színvonalú rögbit játszanak.

2. fejezet

Les nélkül a nyitott játékban A "10 méteres" szabály. Ítélet variációk

Ha nem tartózkodunk egy olyan csapattárs előtt, akinél a labda van, vagy aki utoljára megjátszotta a labdát, akkor nem vagyunk lesen. (Előtt azt jelenti, hogy az ellenfél célterület-vege vonalához közelebb). Ha nem vagyunk lesen, akkor részt vehetünk a játékban.

Még mindig nyitott játékról beszélek. Tolongás, nyitott tolongás, csomag és bedobás másképpen kerül elbírálásra.

Amikor lesen vagyunk, hét féle módon kerülhetünk ki ebből.

Négy fajta megoldás a csapattársaink keresztül szülehet meg. Három az ellenfél megmozdulása révén.

Saját csapatom szünteti meg a leshelyzetemet

1. Egy csapattársam, aki labdát birtokol, megelőz engem, és így szünteti meg leshelyzetemet.
2. A csapattársam, aki mögöttem állt és elrúgta a labdát előre, elébem fut, és így szünteti meg a leshelyzetemet.
3. Bármely csapattársam, aki a labda elrúgásakor nem volt lesen, megelőz engem és így megszünteti a leshelyzetemet.
4. Bármely esetben mikor az előzőekben említett csapattársak mögé futok, én magam szüntetem meg a leshelyzetemet.

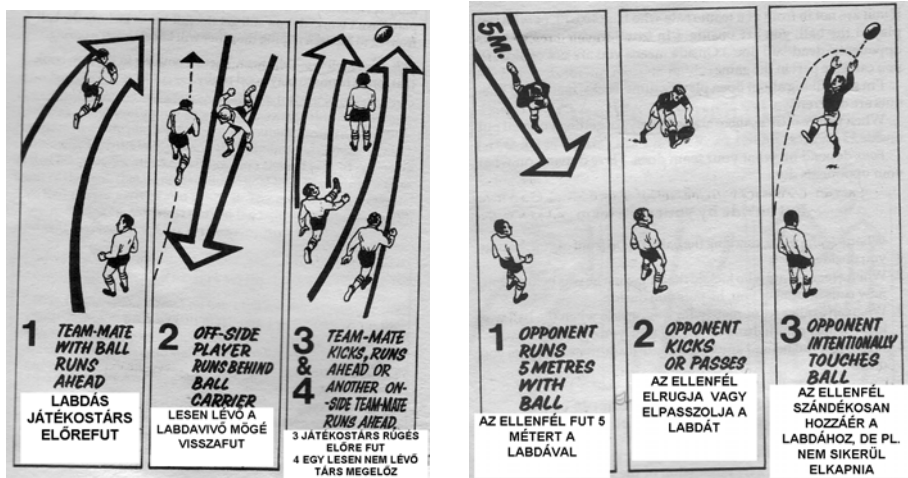
Az ellenfél oldja fel leshelyzetemet

(De nem a 10 méteres szabálynál)

Ebben a helyzetben olyan csapattársunk előtt állunk, aki előre rúgta a labdát. Egy ellenfél elkapja azt (elkapja, vagy felkapja a földről), vagy szándékosan hozzáér.

1. Amikor az ellenfél 5 métert fut legalább a labdával, megszünteti a leshelyzetünket.
2. Amikor egy ellenfelünk megjátssza a labdát - rúgja, passzolja vagy egyszerűen csak elejti - ezzel megszünteti a leshelyzetünket.
3. Amikor egy ellenfél szándékosan hozzáér a labdához, de nem kapja el, ezzel is megszünteti a leshelyzetünket.

A csapatod 4 féle módon szüntetheti meg a leshelyezetedet. Nyitott játékban egy leshelyezeten álló játékos leshelyezete akkor szűnik meg, amikor: 1. a labdát vivő elébe fut, vagy 2. ő visszaszalad a labdát vivő mögé, vagy 3. egy csapatátárs előre rúgja a labdát és megelőzi a leshelyezeten lévő, vagy 4. bármelyik csapatátárs, aki a labda elrúgásakor nem volt leesen, megelőzi őt.

Ellenfél általi les helyzet megszüntetés: háromféle módon. Általános játékban: 1. leesen álló játékos leshelyezete megszőnik, amikor egy ellenfél 5 métert fut a labdával, vagy 2. rúgja vagy passzolja azt, vagy 3. szándékosan megérinti, de nem kapja el. (Ezek egyike sem vonatkozik, azon leesen álló játékosra, aki a labda földet érésének pontjától számított 10 méteren tartózkodik.

A les megszüntetése, egyensúlyba hozza a viszonyokat

A szabályok megpróbálják elérni azt, hogy óvakodj attól, hogy leshelyzetbe kerülj, s ennek az az eszköze, hogy némi bünbánásra ösztökélnek, mielőtt egy ilyen helyzetből visszatérnél a játékba. Vissza kell mozdulnod a csapatodhoz, vagy várni addig, amíg a csapatod, (egy nem leesen lévő játékos képében) elér hozzád és csatlakozik. Jegyezzük meg, hogy labda előrerúgás esetében a leshelyzetet bármely játékosársad megszüntetheti, aki a labda elrúgásának pillanatában nem volt leesen. Tehát, még abban az esetben is ha rugó játékosodat leviszik a földre mikor elvégezte a rúgást és nem képes arra, hogy előrefusson, bármely játékos aki egyvonalban volt vele, vagy mögötte, az állók leshelyzetét feloldhatja az előrefutásával. Röviden leshelyzetet bármely játékosársad megszüntetheti, aki maga nem volt leesen a labda elrúgásának pillanatában. Addig a pillanatig azonban, amíg meg nem szűnik leshelyzeted, nem avatkozhatasz a játékba, és biztosítanod kell ellenfelednek, hogy szabadon mozoghassanak bármely irányban - bármibe belekezdhetnek, anélkül, hogy akárcsak a vélelme is felmerüljön, hogy te meg fogod ezt akadályozni. Csak amikor valamelyik 5 métert futott a labdával, vagy lepasszolta azt, vagy elrúgta, vagy akciózott valamit, ekkor hagyhatod el az önkívületi állapotodat és csatlakozhatasz ismét a játékba. Időnként előfordul, hogy még ezt sem teheted meg, mint ezt most ismertetni fogjuk.

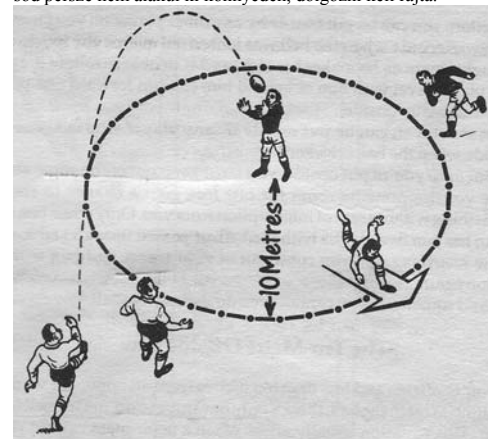
A "10 méteres" lesszabály

Ha leesen vagy és 10 méternél közelebb valamelyik ellenfélhez, aki labdát készül elkapni, akkor csak egyetlen út áll számodra nyitva. Tűnés az útból. Ez a helyzet általában akkor áll fenn, amikor mögötted álló csapatársad előre rúgja a labdát úgy, hogy az elébed kerül és valamelyik ellenfél vár annak földre esésére.

Sem ellenfeled, sem csapatársad nem tehet semmit, ami ezt a szabály feloldaná. Azonnal 10 méterre el kell távoznod az ellenféltől, aki vár a labda elkapására, s mindezt a lehető leggyorsabban kell megtenned.

Ha senki sem várakozik a labdára, akkor is el kell tűnnöd a várható leesésének a környékéről. Ha az események olyan gyorsan haladnak, hogy nem vagy képes elkérni azt, hogy 10 méternél közelebb legyél valamelyik ellenféltől, aki éppen elkapja a labdát (vagy onnan, ahova a labda várhatóan leesik), akkor jelezd a távozási megmozdulásoddal egy időben, hogy nem kívánsz beavatkozni, és nagy valószínűséggel a játékvezető nem fog fújni. Távozásod közben mindent kövess el annak érdekében, hogy ne zavarj ellenfeleidet, különösen azt ne, aki elkapni készül a labdát. Ha úgy esik, hogy éppen az elkapó

és annak célvonalra között tartózkodsz - amely a 10 méteres sugarú kör felső fele - meg ne próbálj átfutni a kör közepén távozásod közben. Használd a 10 méteres körön kívüli megtehető legrövidebb útvonalat. Figyelj arra, hogy hol tartózkodnak az ellenfeleid, és kerülj őket, még ha ez azt jelenti, hogy oldalra-szélre erősem ki kell futnod. Ismételjük csak el újra. Amikor a 10 méteres szabály értelmében leesen vagy, egyetlen dolgot tehetsz csak: **azonnal és gyorsan 10 méterre eltávolodni a várakozó ellenféltől.** Azért érdemes elismételni, mert amit tenned kell, az nem mindig egyezik meg azzal, amit tenni szeretnél. Ott áll egy ellenfél játékos várva arra, hogy elkapja a labdát és ott vagy te elég közel ahhoz, hogy odamenj hozzá és ellásd a baját, vagy legalább is fenyegetően ott tartózkodjál. Természetesen nem akarsz innen elmenni. Ez különös és természetellenes reakció lenne. Ez az, amit a szabály meghatároz számodra, és ezt kell cselekedned késedelem nélkül. A rögbi-ben ez az egyetlen eset, amikor a labda nyitott játékban van és neked el kell hagynod az akció színhelyét. Ez a szokásod persze nem alakul ki könnyedén, dolgozni kell rajta.

10 méteres szabály: 1. teendő: Távozz! Leesen álló játékos nem maradhat 10 méternél közelebb labda elkapására váró ellenfélhez. Amíg a 10 métert el nem hagyta, még az ellenfél sem szüntetheti meg leshelyzetét.

Lesmentes helyzet a "10 méteres" szabály értelmében

A 10 méterre eltávolodás természetesen nem szünteti meg automatikusan a leshelyzetet, s ily módon nem is teszi lehetővé, hogy ismét visszakapcsolódj a játékba. Ezzel csak azt éred el, hogy a végzetes hiba elkövetésétől megmenekülsz. Ha nem mész el 10 méterre, akkor büntetőjogilag leesen vagy és a játékvezetőnek meg kell büntetnie téged. Miután 10 méterre eltávolodtál, még mindig leesen lehetsz, attól függően, hogy időközben mi történt a játékban, de átmenetileg legalább megmenekülsz a legrosszabbtól.

Miközben visszafelé futsz 10 métert, az egyetlen lehetőség arra, hogy ismét lesmentes helyzetbe kerüljél a saját cselekedeteden, vagy egy leesen nem lévő csapatársad cselekedetén keresztül következhet be: te visszafuthatsz mögé, vagy ő futhat te elé; mind a kettő eredménye ugyanaz. Ha ők elég gyorsan jönnek felfelé, megeshet, hogy még a teljes 10 métert sem kell hátrafele eltávolodnod.

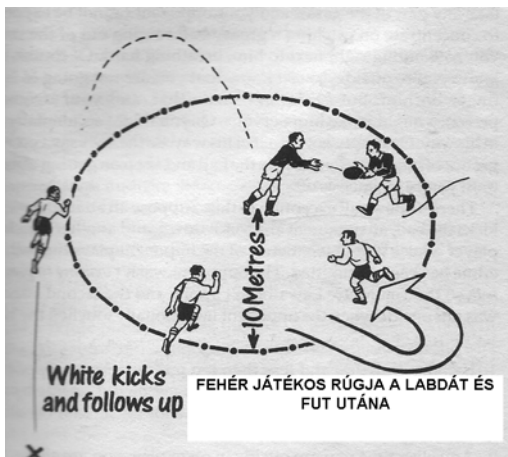
Tegyük fel pl., hogy egy hátvéded előtt tartózkodsz, amikor magas labdát rúg előre. Azt látod, hogy csak pár méternyire vagy egy a labda elkapására készülő ellenféltől, így megfordulsz és elkezdesz futni. Időközben a hátvéded nagy vágatát vágott ki, és mielőtt még 5 méternél többre eltávolodtál volna, beér téged. Ezzel ő automatikusan megszünteti a leshelyzetet, abbahagyhatod a távozást és csatlakozhatasz a játékhoz ismét.

Ha megtetted a teljes 10 méteres utat visszafelé, ugyanabba a helyzetbe kerültél, mint a normál leesen álló játékosok, tehát lesedet megszüntethetik csapatársaid, valamint ellenfeleid is. Ha ellenfeleid valamelyike 5 métert fut a labdával, vagy rúgja, passzolja vagy ejti azt, vagy szándékosan megérinti, azonnal visszacsatlakozhatasz a játékba. Addig azonban, amíg nem futottál el 10 méterre, ellenfeleid semmilyen cselekedete sem szüntetheti meg a leshelyzetet. Semmi.

Miért?

A 10 méteres szabály könnyen megérthető, leesen álló játékosként semmilyen vonatkozásban nem vehetsz részt a játékban. Ellenfeleidtől nem lehet azt elvárni, hogy egy-egy a hold mögül előbukkanó csúszós labda elkapására koncentrálnak miközben te mellette állsz és az arcába szuszogsz. Természetesen tisztában vagy vele, hogy leesen vagy, s azt is tudod, hogy egy újat sem emelhetsz rá. Ő nem tudja ezt és bűvös jelenlétével lecsökkenti koncentráló képességét. Az is megeshet, hogy

eközben véletlen az útjába akadsz. Vagy egyszerűen nem távozol el az útjából. Ez az amiért tehát a szabály azt mondja, hogy el kell tűnnöd a környezetéből, mielőtt még elkapja a labdát, vagy folytatnod a távozást, míg 10 méterre el nem kerül-tél.

A 10 méteres szabály. 2. kép: a leshelyzet megszüntetése lehetséges. Amikor egy leesen lévő játékos eleget tesz a 10 méteres szabály követelményeinek, leshelyzetét egy csapattársa vagy egy ellenfél megszüntetheti a szokásos módozatok bármelyikével.

Csak egy **kis kivétel** létezik. Tegyük fel, hogy egy támadó játékos előre rúgja a labdát, egy ellenfél blokkolja azt, és egy másik támadó játékos (a rúgó társa!), aki 10 méteres körön belül volt, megjátssza. Semmilyen szabálysértés nem történt. Az ellenfél nem a labda megjátzására várt, tehát a 10 méteres szabály nem alkalmazandó. A második támadó leshelyzete megszüntetésre került, amikor az ellenfél szándékosan hozzáért a labdához.

Két megjegyzendő szabály

1. Ha leesen vagy egy ellenféltől, aki labda elkapása céljából áll ott hozzá 10 méternél közelebb, ellenfeled semmilyen cselekedete sem szünteti meg leshelyzetedet. Tehát erre ne is várj. Ne várj semmire. **Húzzál el.**
2. Bármely más esetben, amikor nyitott játékban lesre kerül sz leshelyzeted abban a pillanatban megszűnik, ahogy egy ellenfél rúgja, passzolja vagy szándékosan megérinti a labdát. (Lásd a 9. fejezetet is.)

Ítélet a lesért

Igazából a leesen való játékkért két büntetés lehetséges. A kedvezményezett csapat joga, hogy kiválassza, melyiket kívánja alkalmazni.

Ugye emlékezni fogsz (hogy felejthetnéd el valaha is?) hogy akkor fúj a bíró ellened lesért, ha labdát birtokló, vagy azt utoljára megjátsszó csapattársad előtt tartózkodsz, és mégis megpróbálsz részt venni a játékban.

Ekkor a büntetés - és figyelem, mert ez nem olyan egyszerű, mint a többi volt - **a büntetés lehet büntetőrúgás onnan, ahol te (a leesen lévő játékos) részt vett a játékban, vagy tolongás onnan, ahol ő (a csapattársad) legutoljára megjátsszotta a labdát.**

Ne felejtsük el, hogy a leshez két emberre van szükség - terád és csapattársadra, aki birtokolta a labdát mögötted - és a büntetés is vagy egy rúgás, ahol most vagy, vagy egy tolongás, ahol ő volt abban a pillanatban.

Annak ellenére, hogy egy kicsit túl komplikáltnak látszik, hidd el nekem, hogy a gyakorlatban könnyen megérthető és meg is éri megérteni, mert egy napon a csapaton kapitányként arra kényszerülsz, amikor egy ellenfél leesen ügyködött, hogy **válaszolj a játékosvezetőnek, amikor az egyenesen a szemedbe néz, és azt kérdezi, hogy rúgás vagy tolongás?** Ha ebben a helyzetben csak vonogatsz a válladat és kibököd, hogy halvány gőzöd sincs, a játékosvezető várhatóan igen furcsán fog rád nézni és a csapaton elöljárói várhatóan egy fenékerúgással jutalmaznak tevékenységedet.

Jöjjen két példa, mely bemutatja, hogy az a rúgás vagy tolongás dolog hogyan működik. A kékék játszanak a fehérek ellen.

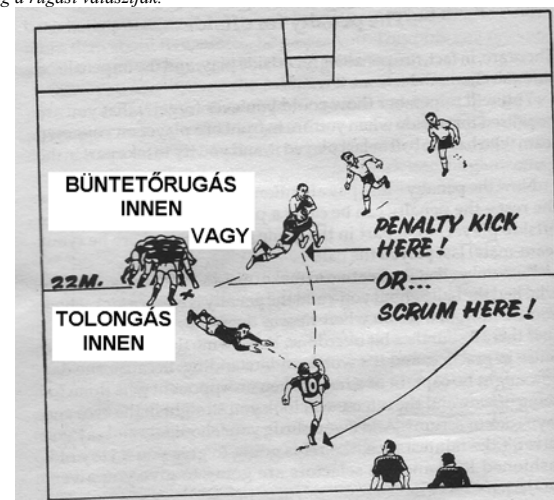
1. A fehér 22 méteres vonalán levő tolongásból a kékék szerzik meg a labdát, mely a kék 9-eshez kerül. Ő előre rúgja nem túl jól és egy fehér játékos elkapja a labdát. Egy kék tolongás játékos, aki a rúgó előtt tartózkodik (és ennek megfelelően leesen van) szerel. Ekkor a fehér büntető rúghat onnan, ahol a kék tolongás játékos szabálytalankodott, vagy tolongást kérhet arról a helyről, ahol a kék 9-es elrúgta a labdát előre. Mivel a tolongás valószínűleg csak pár plusz méter előnyt adna és emellett a játék az Ő téréfelükön folyik, valószínűleg a büntetőrúgást választják.
2. Saját célvonalához közel a kék hátvéd megpróbálja kirúgni a labdát az oldalvonalon kívülre, elrontja és a labda egy fehér játékoshoz kerül. Egy kék játékos 10 méternél közelebb tartózkodik hozzá. Nem tesz semmit azért, hogy eltávolodjon és a 10 méteres szabály értelmében a játékosvezető ellene fúj. A fehérek kérhetnek büntető rúgást arról a helyről, ahol a kék játékos leesen állt, vagy tolongást arról a helyről, ahol a kék hátvéd elrúgta a labdát. A büntető rúgás a pálya közepén lenne valahol. Megeshet, hogy túl távol ahhoz, hogy egy fehér játékos sikeresen kapura rúgjon. A tolongás az ellenfél célvonalához meglehetősen közel lenne, így nyilvánvaló, hogy a fehér a tolongást fogja választani.

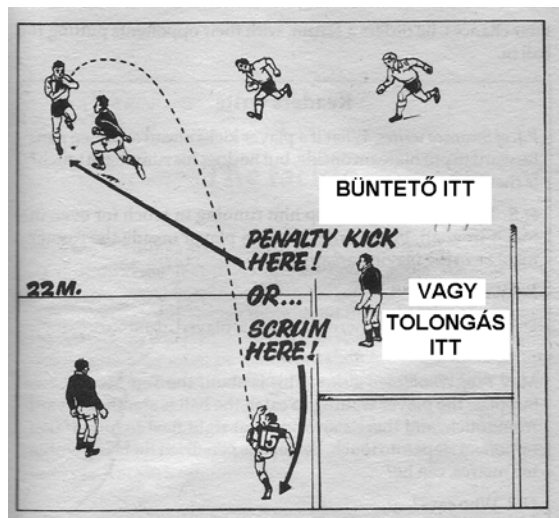
Vé(le)tlen les

Mi történik azzal a játékosal, aki leesen van és igazán tényleg mindent elkövet azért, hogy ne avatkozzon be a játékba és ne zavarja azt, de aki mindezek ellenére mégis belekerül? (Pl. mikor egy csapattárs, akinél a labda van, beleszalad).

Bizonyára nagy megkönnyebbüléssel hallod, hogy a szabályok öt fennköltlen, de feltétekkel kezelik. Abban az esetben, hogyha a játékosvezető meggyőződött arról, hogy a csapat, aki az előnyt megszerezte, akinél a labda van, a vétkes leseből semmilyen előnyt nem szerzett, akkor hagyja tovább menni a játékot, ha ezzel szemben úgy véli, hogy esélyeiket javította, akkor tolongást rendel az ellenfél bedobásával.

Büntetés a leesen játékkért: rúgás vagy tolongás? A kék leváló, aki nyilvánvalóan leshelyzetben van, szerel egy ellenfelet, a játékosvezető a fehéreknek a következő választást ajánlja: tolongás onnan ahol a rúgás esett, vagy büntető onnan, ahol a szerelés történt. Valószínűleg a rúgást választják.

Büntetés a lesen játéknál: rúgás vagy tolongás? A fekete hátvéd nagy rúgását követően egy csapattársa mérföldes lesen van és még rá is támad egy ellenfélre. A fehér választhat büntető rúgást onnan, ahol a játékos lesen volt (valahol a pálya középső részén) vagy tolongást onnan, ahonnan a labdát elrúgták, közel a célterülethez. Vélhetően a tolongást fogják választani.

Olvasói levelek

P.J. Swansea-ból írja: Mi történik abban az esetben, ha egy játékos előre rúgja a labdát, majd fut előre, hogy a csapattársait felszabadítsa a lesről, de mindeközben kifut a pályáról. Rendben lévő ez?

D.R. Semmi sem állítja meg futását az oldalvonalon, vagy akár a célterület oldalvonalán, de ahhoz, hogy felszabadítsa játékos társát a les alól, a futónak a játéktéren kell tartózkodnia.

P.J. Miért

D.R. Apukám, a játékot ott játsszák.

***

M.N.T. Wimbledon-ból írja: Kérdése a 10 méteres szabállyal kapcsolatos. Tegyük fel, hogy a labda elkapására váró játékos egy méterre áll az oldalvonalától, s mellette egy ellenfél áll. Ha az a játékos kilép az oldalvonalra, akkor őt már nem lehet 10 méteren belül állásért megbüntetni, ugye?

D.R. Ezt ki mondta?

M.N.T. Egy haver akivel a kocsmában találkoztam.

D.R. A 10 méteres szabály létezésének az az oka, hogy biztosítsuk, hogy a labdát elkapót nem zavarja ellenfél a közelében tartózkodással. Ha az ellenfél kilép az oldalvonalon kívülre, még akkor is azt javasolnám neki, hogy távozzon.

M.N.T. Emellett a játékvezető ugye még megbüntetheti őt azért, mert engedély nélkül távozott a játéktérről.

D.R. Senki sem mondta, hogy az élet könnyű.